

Besök Teleseum och JP Johansson museum **171031, Enköping**

En vacker höstdag den 31 oktober samlades 24 medlemmar för en dagsresa till Enköping för att där besöka två museum, Teleseum på Ledningsregementets och JP Johansson på gamla Bacho-området.

En av våra guider, Olle Stedt (pensionerad överstelöjtnant i Flygvapnet) mötte oss vid vaken på Ledningsregementet och efter sedvanlig inpasseringskontroll släptes vi in på området. Olle höll en föredragning om Teleseum, historia, innehåll och därefter blev det rundvandring och frågor kunde ställas till ett antal guider som hade olika bakgrund och specialiteter såväl teknisk som taktisk.

Museet speglar i första hand samband och kommunikation inom armén genom åren dvs signaltruppernas historia. På senare år är Ledningsregementet en försvarsgemensam organisation och ansvarig för kommunikation inom totalförsvaret och även med svenska förband utomlands. Det finns en mindre avdelning som visar en begränsad del av luftförsvarets ledningssystem från 50-talet till idag.

Besöket vid Ledningsregementet avslutades med en välsmakande lunch i matsalen.

Eftermiddagen fortsatte med besök på JP Johansson museum som är beläget på gamla Bacho-området i Fanna.

Vi möttes av vår guide Stig Lundh som inledde med en genomgång omfattande verksamhetens historia.

Historia:

Föräldrar: Torparen under Fötene, Nolgården i Vårgårda, Västergötland, Johannes Johansson-Juhlin (1826-1904)

och Christina Bryngelsdotter (1830-1922). Paret emigrerade 11 april 1883 till Minnesota, USA.

Född: Mån. den 12 december 1853 i en backstuga kallad Stöppatorpet, tillhörande Fötene-Nolgården.

Äldst av 7 syskon.

Utbildning: Fyra klasser begränsad folkskola mellan 7 o 12 års ålder med långa uppehåll.

Första uppfinningen: En smörjkopp för Munktells i Eskilstuna år 1883. Ingick i bolagets patent.

Uppfinningar: Drygt 110 st registrerade på Patentverket.

Yrken: J.P. var först vallpojke, sedan lilldräng på granngårdar och innehade därpå följande 16 yrken:

Kultorvhantlangare, eldare, järnvägsrallare, nithantlangare, nitvärmare, lokomobilmontör, smidesmästare, maskinuppsättare, ritare, konstruktör, avsynare, resemontör, värmeinstallatör, elinstallatör, fabrikör, direktör.

Det första riktiga arbetet: som hantlangare vid ångmaskinen på torvfabriken i Vårgårda 1871(okt)-1872(jan).

1873: Rallare vid järnvägsbygget Hallsberg-Mjölby på hösten, därefter rallare vid SWB-bygget Västerås-Kolbäck.

Där arbetade han med efterjusteringar vid Långängskrogen mellan Västerås och Dingtuna. Han bodde då i rusthåll nr 112 i Ytterhälla hos soldaten Carl Erik Wickholm-Ytterholm och dennes familj.

1874-76: Anställd vid Munktells i Eskilstuna, först som nithållare, därpå som nitvärmare och sedan som lokomobiluppsättare.

1877: Smidesmästare vid Hagbyholm i Irsta. Praktiserade en kort tid vid Västerås Mek. Verk., där han bland annat färdigställde skärapparater för slättermaskiner till utställningen i Paris 1878.

1878-86: Avsynare, resemontör, ritare och uppfinnare vid Munktells, där J.P. konstruerade talg- o smörjkoppar (patent reg.) till cylindrar. Hösten 1881 deltog han vid installationen av den första elektriska gatubelysningen i Sverige, det var i Stockholm. J.P. skötte lokomobilen som drog generatoren. Han installerade centralfängelsets (Långholmen) första värmeledning. "Satt på Långholmen i 3 månader, men inte i någon cell", lär han själv ha sagt.

1881: (27/11) Gifte sig med en småländska från Björnasjö, Oskars församling i Kalmar län, Ingrid Matilda Johansson (26/10 1857-1/4 1914).

1886: (3/7) Hyrde smedjan vid Gustav Adolfs plan och etablerade sig som egen företagare i Enköping.

1887: (8/11) Flyttade till stadsdelen Fanna 3500 m öster om stadens centrum, startade

Enköpings Mek. Verk. och bosatte sig i Villa Fridhem. Gjorde en revolutionerande nykonstruktion till tröskverk.

1888: Uppfann den ställbara rörtången, patenterad 17 aug.

1890: Framställde klövernötningsmaskinen, ett effektivt jordbruksredskap.

1891: Invald i Svenska Uppfinnareföreningen. Vid invalet höll han föredrag om klövernötningsmaskinen.

1891: Erhöll på hösten patent på en ställbar skrufnyckel med två rörliga käftar.

1892: Utvecklade denna genom att göra den ena av skäftarna fast och anpassa verktygets utformning därefter.

Skiftnyckeln, nu definitivt uppfunnen, tilläggspatentreg. den 11 maj.

1892: J.P. gav B.A. Hjorth ensamrätt på verktygsförsäljn. och tillsammans med Frans W Lindqvists uppfinning, fotogenköket med varumärket "Primus", fördes båda dessa uppfinningar ut på världsmarknaden.

1902: Bildades Enköpings Mek. Verkstad AB. B.A. Hjorth näst störste aktieägare.

1905: Villa Fannalund klart för inflyttning.

1909: Sockertången med fjäder o gripklo, registrerad 3 feb. Den uppfann J.P. efter det att han en dag kommit in i köket, grävt med lortiga fingrar i sockerskålen och fått en mild tillsägelse av sin fru.

1914: Enköpings Mek. Verkstads AB sammanslogs med AB Enköpings Maskinfabrik. Firmanamnet blev AB Enköpings Verkstäder med J.P. som vd.

1916: Företaget ombildades till dotterbolag under försälningfirman. Intressenten o styrelseledamoten Hjorth övertog ledarskapet tillsammans med J.P.'s son Hannes Brynge (22/11 1888-6/3 1972), som två år tidigare tagit civilingenjörsexamen. Aktiestockens värde: 1,4 milj.!

1916: J.P. var nu 62 år och vistades ca 3 mån. i USA, där han uppsökte sin 86-åriga moder. Vid hemkomsten återupptog J.P. verksamheten på heltid som uppfinnare och nykonstruktör.

1919: J.P. blev färdig med utvecklingen av den s k Triplex-pendeln med svängande belysning från rörlig arm. Syftet: att förbättra förhållandena i arbetslokaler på sjukhus, kontor m m. Triplexfabriken uppfördes i Fanna.

1923: Piprensaren uppfanns av J.P. och P.G. Salwén. Patent nr 58293.

1928: Uppfann den genialiska dörrknäppet, till bl a skåpdörrar. Fabrikationen påbörjades ett år senare.

1940: J.P:s sista uppfinning, en lampställare till Triplex-pendeln, pat.reg. den 22 aug.

1943: J.P. Johansson avled i augusti och är begravd på Vårfrukyrkans gravplats i Enköping.

Avslutningsvis riskerar museet att läggas ner under nästa år som det ser ut idag.

Lennart Carlsson